

De Verloedering of de Fragiliteit van de Parlementaire Democratie.

Leen Noordzij.

Dr.l.noordzij@leennoordzij.nl

www.leennoordzij.me

Banken, pensioenfondsen, hypotheke, vastgoed, woningbouwcorporaties, gezondheidszorg, kinderdagverblijven, enz.

To trust or distrust, is that the question?

“Menselijk gezien is het allerbeste dat we over iets kunnen zeggen, dat het hervormd moet worden, omdat daar de implicatie van uitgaat dat het onmisbaar is en geschikt voor een nieuw leven”, Ortega y Gasset.

Inhoudsopgave.

Inhoud

De Verloedering of de Fragiliteit van de Parlementaire Democratie.....	1
Inhoudsopgave.....	2
De Banken. Further reading: Economics and Politics, www.leennoordzij.me	3
De Pensioenfondsen.(zie verder: Pensions, www.leennoordzij.me)	5
De Staatsschuld en de regionale overheden.....	10
Lokale overheid en de democratie.....	13
Vastgoed.....	14
Hypotheken.	15
Woningbouwcorporaties.....	16
Gezondheidszorg.....	18
De oplossing?	21
De Rechtstaat en de Rechtspraak.	22
De Europese Unie.....	24
De parlementaire democratie.....	26
De Lokale Politiek.	29
De Overheid en de Belastingbetaler(Innovatie, energie, milieu).....	30
Literatuur.....	34

De Banken.

Further reading: Economics and Politics, www.leennoordzij.me .

Wat moet er nog over de banken gezegd worden? O ja, de banken hebben ons geld en genereren daarover een matig rendement. Soms gaat het grondig mis. Eigenlijk is soms wat vriendelijk uitgedrukt. Het gaat regelmatig mis. (Kindleberger, Reinhart en Rogoff) Als het dan mis gaat moeten wij, de Nederlandse belastingbetaler, ons geld om niet in grote hoeveelheden in de banken stoppen om ze voor een faillissement te behoeden of om deze banken te nationaliseren. De bankiers zullen hun bonussen die ze verkregen hebben met hun roekeloos korte termijn gedrag niet terug storten. Het voordeel is voor de bankier, het nadeel is voor de belastingbetaler. Ook al brengen wij ons geld niet naar de bank, worden we toch als belastingbetaler gedwongen om de bank te redden. Waarom? Wat te doen? Banken nationaliseren? Wat zijn de voordelen, wat zijn de nadelen?

Voordelen:

- Bij een redelijk functionerend parlementaire democratie hebben wij, de Nederlandse belastingbetaler meer mogelijkheden om roekeloze activiteiten van de banken te voorkomen. De DNB zou deze rol kunnen spelen maar die doet dat niet. Toen allang bekend was wat de gevaren waren van de subprime mortgages heeft de DNB ING niet terug gefloten.
- Het beloningsbeleid voor de bankiers kan gelijk worden aan dat van de ambtenaren. Dat is logisch. Net als ambtenaren geven banken ons geld uit. Als ambtenaren een fout maken die de belastingbetaler geld kost draait de belastingbetaler er ook voor op.
- De banken houden zich niet meer bezig met producten die ze toch niet begrijpen.
- De bonus discussie is voorbij. We behoeven geen argumenten meer te horen dat wanneer er geen bonussen uitgekeerd worden de "star employees" (The Economist , March 9th 2013) naar de concurrent vertrekken. Laten gaan is het beste . Het waren de "star employees" die ons financieel systeem op de rand van de afgrond gebracht hebben. De belasting betaler kon er weer voorop draaien. Het geld dat van de belasting betaler werd geroofd door deze "star employees" kon dus niet meer in de echte economie worden uitgegeven. Deze "star employees" hebben de recessie verergerd. (Frederic Bastiat)

Nadelen:

- Klantvriendelijkheid? Zal de klantvriendelijkheid afnemen? Dat zal wel meevallen. Klantvriendelijk zijn de banken nooit geweest. Een voorbeeld: Wie voor de economische en financiële crisis die in 2007/2008 begon zijn of haar spaarcenten investeerde in fondsen die door je bank werd aanbevolen haalde een rendement van 3% over 2007 exclusief inflatie en vermogensbelasting op de belegde spaarcenten. Dit komt omdat banken aan hun klanten producten aanbieden die tot bonussen leiden voor de adviseurs, maar niet noodzakelijkerwijs aanleiding zijn tot een positief rendement voor de klant. Als de klant in een indextracker had belegd was het

rendement over 2007 15% geweest. Wat is er mis met bank bashing? Verder is door de automatisering het persoonlijke contact zo drastisch afgenomen dat het begrip klantvriendelijkheid aan herijking toe is. Goede software pakketten worden veel belangrijker.

Juni 2013 komt de commissie Wijffels met haar rapport: "Naar een dienstbaar en stabiel bankwezen." Toch een moment om de ogen uit te wrijven. Belangrijke conclusie: Bank moet alleen nog simpele producten verkopen. Was Wijffels geen bestuursvoorzitter van de Rabobank?

Bij banken geldt hetzelfde als bij de overheid: beleidsmedewerkers/ambtenaren zijn hard werkende mensen die oplossingen verzinnen voor problemen die er nog niet zijn en die er dus zeker gaan komen.

Hoe komt het vertrouwen terug in ons financiële systeem? Cheques and Balances zijn onmisbaar. Regulering en Toezicht is vereist. Het eigen vermogen van de banken moet zo groot zijn dat de aandeelhouders nadrukkelijker naar de kosten kijken. Bonussen vragen dan minder aandacht. Maar ook hier geldt dat blind vertrouwen niet helpt. Natuurlijk moeten we erop kunnen vertrouwen dat de Euro een ruilmiddel is en blijft. Een citaat van Stephen D. King is hier op zijn plaats: " Yet the idea that our problems considerably pre-date the crisis is not a widely held view: it is far more convenient to pretend that the whole disaster was the fault of a handful of bankers. A conspiracy of greed that led to the West's economic downfall. Admittedly, there are plenty of greedy bankers out there, but there are also plenty of policy-makers who took their eyes off the ball....".

Aan het begin van 2014 kunnen we constateren dat de politiek nu ook inziet dat de producten van de banken begrijpelijk moeten zijn en dat de financiële gezondheid even belangrijk is als de geestelijke en lichamelijke gezondheid.

Financiële producten verdienen dezelfde toelatingsprocedures als medicijnen: testen en nog eens testen. Een dwingende eis is dat deze testen reproduceerbaar zijn. Het lijkt erop dat voor deze testen nieuwe technieken moeten worden gebruikt. De gebruikelijke econometrische modellen schieten te kort door alle vereenvoudigingen: benaderingen rond evenwichtspunten. Andere en betere technieken zijn beschikbaar. Deze – ABM - worden echter niet of nauwelijks gebruikt. Waarom worden ze niet gebruikt? Helaas is dit een bekend verschijnsel: "not invented by us" door de economen. (Nature 2009)

Zodra we geld beschouwen als een commodity verliest geld zijn/haar betekenis. (S. D. King: "Without trust, economic growth will be in short supply. And with neither trust nor growth, society is in danger of disintegrating". En: "The problem of today is a problem of poorly allocated investments created by improper pricing of money and credits").

In The Economist van June 21st 2014 wordt in de column Buttonwood de problematiek nog eens samengevat. Onder de titel "Counting the cost of finance" schrijft The Economist: "...What justifies the high income earned by bankers and fund managers? One could argue that they have created a lower cost of capital for business in the form of low bond yields and high equity valuation. But that is a tricky case to make: low yields are more the consequence of central-bank policy and the low level of inflation. An alternative view is that these higher incomes are what economists call rents: excess incomes earned by those with privileged economic positions. The financial industry is protected because governments and central

banks will act to rescue it when it falters, in a way they would not do for chemicals, say. And the sector may also benefit from asymmetric information: some of the product it sells are highly complex and clients may not be aware of the full cost until the sale is made. The central question that the finance industry needs to answer is this: why has its increased importance been associated with slower economic growth in the developed world and a greater number of asset bubbles?"

Het Juvenalisdilemma: Quis custodiet ipsos custodes?

De Pensioenfondsen.(zie verder: Pensions, www.leennoordzij.me)

Wat valt er na de banken over de pensioenfondsen, haar bestuurders en toezichthouders nog te zeggen? Veel. De problemen van de pensioenfondsen zijn velerlei: demografische ontwikkelingen, lage rentes en relatief hoge inflatie, onzorgvuldig omgaan met het geld van anderen, ondeskundigheid, roekeloosheid, geen of gebrekkig toezicht, enz.

Allereerst de demografische ontwikkelingen. Het probleem van de steeds ouder wordende pensioengerechtigde(m/v) hebben we al jaren geleden zien aankomen. Dus ook de bestuurders van de pensioenfondsen. Dit probleem had allang aan de orde moeten komen, ook in ons parlement. De gevolgen hadden dan ook jaren geleden gecommuniceerd kunnen worden: aanzienlijk hogere premies of langer werken. Nu, anno 2013 zijn we tegen de muur gelopen en moet er wat gebeuren. De wal keert het schip. Dit is zeker niet bevorderlijk voor onze parlementaire democratie. Waarom hebben we het zover laten komen? Dachten we dat de problemen vanzelf weer weg zouden gaan? Tja, dat zou gekund hebben als we tegen een "Black Swan" waren opgelopen zodat de demografische ontwikkelingen er opslag anders uit zouden zien. Maar zo kan je een land en ook geen pensioenfonds besturen. De vertegenwoordigers in ons parlement hebben niets gedaan, maar de vertegenwoordigers van de belangengroepen in de besturen van de pensioenfondsen ook niet. Deze vertegenwoordigers zien blijkbaar de noodzaak niet in om te vertellen dat als je nog 30 jaar

na je pensioengerechtigde leeftijd(de facto nog steeds 65 jaar) leeft je op zijn minst een pensioenpremie van 50% van je bruto inkomen moet afdragen bij een prudent beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Of tot je 75^e doorwerken. Een gemiste kans van de vertegenwoordigers in de pensioenfondsen. Zijn er ook gepensioneerden die niet vertegenwoordigd worden in de besturen van de pensioenfondsen? Waarom moet je aan een pensioenfonds gebonden zijn? Bij een bank kan je tenminste nog weggaan. In ieder geval heeft het aan een duidelijke communicatie over de problemen die gepaard gaan met de demografische ontwikkelingen ontbroken. Verhelderend is het voor een ieder om te weten waarom Bismarck aan het einde van de 19^e eeuw gekozen heeft voor de 65 jarige leeftijd als leeftijd waarop gestopt kan worden met werken.

Een minstens even groot probleem is de onduidelijkheid over de zorgvuldigheid van het beleggingsbeleid van de pensioenfondsen. Hoeveel van de ingelegde premies hebben de pensioenfondsen verloren in , zeg, de periode van 2007 tot en met 2011? Kan het zijn dat in genoemde periode bijvoorbeeld bij het ABP/APG € 40 miljard is verdampt? Wie was daar verantwoordelijk voor? Zit de verantwoordelijke al in de gevangenis? Madoff wel: met een gevangenisstraf van 150 jaar. Het is toch niet niks om de pensioeninkomens van de pensioengerechtigden zo in de waagschaal te stellen en zoveel onzekerheid voor de gepensioneerden te scheppen. Ook zal door het genoemde verlies van €40 miljard de premies van de werkenden fors omhoog gaan. De gevangenis zal het wel niet geworden zijn , want dat zouden we wel gehoord hebben. Maar het zou ook zo maar kunnen zijn dat de verantwoordelijke roekeloze belegger van het ABP/APG nu elders een leuke baan heeft. De bestuurders van het ABP/APG hebben zeer waarschijnlijk geen idee wat er gebeurd is. De ingelegde pensioenpremie's worden belegd met gebruikmaking van externe fondsbeheerders die met de beleggingskudde meelopen. Daarbij worden bonussen uitgekeerd aan de externe beheerder wanneer een bepaald rendement wordt gehaald. Over 2012 heeft bijvoorbeeld het ABP €674 miljoen uitgekeerd. Over 2013 is aan bonussen door het ABP/APG €919 miljoen uitgekeerd. (Het PFWZ kan er overigens ook wat van!) Over deze periode werden rendementen gehaald waarbij externe beheerders overbodig waren. De trend in de markt was gunstig. Als de trend in de markt ongunstig is komen de externe vermogen beheerders de bonussen niet terugbrengen. De externe beheerder, zo luidt dan de redenatie, kan er ook niets aan doen: de financiële markten waren slecht! Of manipuleren de externe beheerders de markten om een zo hoog mogelijke bonussen binnen te halen? De vermogen beheerders vormen toch de markt. Over de langere termijn gezien zijn de rendementen van de externe vermogen beheerders slecht. In The Economist van November 1st-7th wordt voor de zoveelste keer erop gewezen dat de externe beheerders alleen maar geld kosten en niets opleveren. Als het bonussen beleid op de langere termijn zouden worden gebaseerd, worden er geen bonussen meer uitgekeerd. Maar het gaat niet alleen om bonussen. De normale fee maakt het nog veel erger. Per €100 miljard belegde pensioen premies zijn de kosten voor de gepensioneerden en de werkende leden €2 miljard per jaar(2% van de belegde premies). Tel daar de bonus van de fondsbeheerder bij en we weten dat over 2013 de fondsbeheerder van het ABP/APG €6,92 miljard heeft gekregen. Met dit bedrag had het pensioenfonds en versterkt kunnen worden en de gepensioneerden waren niet weer armer geworden. Door hun gemakzuchtige houding hebben de pensioenfondsen er voor gezorgd dat de pensioenen minimaal 10% minder waard zijn

geworden in de afgelopen 10 jaar(2004-2014).

Goodbuy, buy?, buy!, these equities excell, sell?, sell!, goodbuy!.

Een ander ondoorzichtig vraagstuk zijn de kosten van de pensioenfondsen: ABP/APG structuur, organisatie, externe fondsbeheerders, enz.

Zijn de bestuurders van de pensioenfondsen bereid om inzicht te verschaffen in wat er gebeurd is in, zeg, de periode van 2007 tot en met 2011? Dus inzicht wat er gebeurd is met ons geld. Smoesjes zoals die van de bestuurders/Nobelprijswinnaars van LTCM(crash 1998) zijn onacceptabel: "We hebben het niet zien aankomen, want dit was zo bijzonder!". O ja? Wat was dan de leverage van LTCM? 150? Een gigantisch risico. Als er iets bijzonders kan gebeuren dat een fonds naar de afgrond kan voeren vereist dat prudent beleggingsbeleid. Waren de risico's bij de pensioenfondsen ook vergelijkbaar groot als bij LTCM? Zullen we het ooit weten? Krijgen we inzicht in wat ze doen met onze pensioenpremies? Zou het helpen wanneer de econometristen/beleggers bij banken en pensioenfondsen een gedeelte van hun salaris moeten beleggen in de fondsen waarin het geld van de klanten wordt belegd? Het zou zo maar kunnen dat het helpt.

Bankiers en Pensioenfondsbeheerders genieten van de "upside"/ voordelen van een positieve markt. Dat wil zeggen van een markt waarin de waarde van beleggingen alleen maar stijgen om wat voor reden dan ook. Als het echter misgaat met de beleggingen zijn de belastingbetalers en dus ook de premie inleggers en gepensioneerden de klos. Zij "genieten" van de "downside"/nadelen.

Hoe krijgen we het ooit voor elkaar dat er een voorzichtig beleid gevoerd wordt wanneer er geen kennis is van de risico's? (Nb. Het zou treurig zijn wanneer door het ontbreken van deze kennis altijd onverantwoorde risico's worden genomen). Is het erkennen en herkennen van risico's een zaak van de toezichthouders? De toezichthouders zijn steeds aanwezig geweest. Is dan de conclusie dat het toezicht op de risico's geen taak is van toezichthouders? Ik vind dit de belangrijkste taak van de toezichthouders en deze hebben dus gefaald bij de pensioenfondsen. Wat is daar nu aan te doen? Hoe kunnen de toezichthouders/bestuurders wel de pijn voelen wanneer het mis gaat? "Naming and shaming" moet in ieder geval, maar intussen is de belasting betaler, de premie betaler en de gepensioneerde wel de dupe. Is dat onontkoombaar?

Hoe serieus kan men de gepensioneerden en premiebetalers nemen? Via Internet hebben zij toegang tot veel informatie. Een voorbeeld daarvan is het bedrag (ca € 40 - € 80 miljard) dat het pensioenfonds ABP/APG in de periode 2008/2010 is kwijtgeraakt door risicovol beleggen. Wanneer ABP/APG bestuurders hierover aan de tand gevoeld worden, wordt dit ontkend. De redenering is volgens de bestuurders dat het ABP/APG-fonds vanaf de 90er jaren met gemiddeld 7% per jaar is gestegen. Er zijn bij een dergelijk antwoord een aantal mogelijkheden te bedenken:

- De bestuurder probeert zich er vanaf te maken.
- De bestuurder meent serieus wat hij zegt.
- De bestuurder geeft doelbewust een misleidend antwoord

Wat is het geval? Een stijging met een gemiddelde van 7% per jaar van het fonds is in het geheel niet strijdig met een sterke afname van het fonds in een bepaalde relatief korte periode. Het gaat ten slotte om een gemiddelde. De bestuurder zal toch ook niet gaan

pootje baden in een beek die van oever tot over gemeten gemiddeld 1 meter diep is zonder te kunnen zwemmen? Of toch wel? Gelet op de kennis van de bestuurder mag worden aangenomen dat het antwoord bewust misleidend was. De “rogue trader” van het ABP/APG – de Nick Leeson van Heerlen – heeft onder het aanwezige toezicht zijn/haar gang kunnen gaan. Het is in ieder geval duidelijk dat onder leiding van de oppertoezichthouder Brinkman de opperbelegger van het fonds zijn/haar gang heeft kunnen gaan. Waren/zijn er beleggingsdeskundigen aanwezig in de raad van toezicht/ commissarissen van het ABP/APG? Zal het beter worden wanneer de (ex)politici uit de raad van commissarissen van het fonds verdwijnen? Wordt het beter wanneer er echte beleggingsdeskundigen in de raad komen? Deskundigen die een serieus deel van hun tijd besteden aan het beleggingsbeleid en geen last hebben van de verschillende “petten”? Het is toch al te bizar wanneer de voorzitter van de raad toezicht moet houden op een prudent beleggingsbeleid en met een andere pet op roept waarin belegd moet worden. In de bouw! Over toezicht houden gesproken, over deskundigheid gesproken en over kennis van demografische ontwikkelingen zullen we het dan maar helemaal niet meer hebben..

De vraag is wel of een nieuwe raad van commissarissen (geen politici) de beleggingsrisico's – in operationele zin – kunnen beoordelen. Het is natuurlijk beter dat de raden van toezicht bemenst worden met deskundigen. Maar de pensioenfondsen zoals het ABP/APG maken gebruik van externe adviseurs zoals investmentbanken om na te gaan waarin het ABP/APG de pensioenpremies zal beleggen: obligaties, aandelen, derivaten, etc. Deze beleggingen worden dan gedaan bij Mutual Funds, Hedge Funds, etc. Deze fondsen verdienen fortuinen met andermans geld. En deze fortuinen hebben niets te maken met beleggingskunde maar met geluk. Hoe kunnen raden van toezicht deze adviezen beoordelen? De adviseurs van de investeringsbanken moeten de betekenis van het woord klant nog leren begrijpen en uit het hoofd leren. Risicomanagement bij de pensioenfondsen zal niet helpen om de risico's die door de adviseurs worden verzwegen boven water te krijgen. Lukt dit de pensioenfondsen wel, dan zijn de adviseurs overbodig. Lukt het niet dan mag rustig worden aangenomen dat de risico's worden verzwegen. In beide gevallen geldt: weg met de adviseurs! Dit leidt in ieder geval tot een aanzienlijke kosten besparing bij de pensioenfondsen. De raden van toezicht moeten de pensioenfondsen dwingen om te investeren in low-cost funds. Daardoor ontstaan er niet alleen grote kostenbesparingen maar is de kans op een positief beleggingsresultaat veel groter.

Als er geen risico's geformuleerd kunnen worden van een beleggingsstrategie dan dient deze strategie niet te worden toegepast. Er wordt geen parachute gesprongen zonder de risico's van het parachute springen te kennen.

Het pensioenfonds mag geen risico's nemen en vooral geen risico's die niet zijn in te schatten. De pensioenfondsen hebben de taak de middelen van de premiebetaler te beheren en de pensioengerechtigden van een pensioen te voorzien. Risico's kunnen niet worden getolereerd wanneer deze risico's de dekkingsgraad beïnvloeden en de uit te keren pensioenen dus in gevaar brengen.

Welke rol kan onze parlementaire democratie spelen? Willen wij als burgers dat de tweede kamer een rol speelt? Dit kan in ieder geval via de Rekenkamer. De Rekenkamer is echter geen toezichthouder, maar controleert en is dus reactief.

De verloedering

Natuurlijk is het zo dat we niet alles kunnen voorkomen. Maar we mogen er via de politiek toch zeker voor zorg dragen dat de instituties waarvan we – vaak verplicht – afhankelijk zijn minder kwetsbaar worden en blijven. Dit betekent in ieder geval dat de banken en pensioenfondsen kleiner moeten worden (Taleb).

Deze sectie sluiten we af met een roep uit het verre verleden van Frederic Bastiat: “There is only one difference between a bad economist and a good one: the bad economist confines himself to the visible effects; the good economist takes into account both the effect that can be seen and those effects that must be foreseen.”

Hoe komt het vertrouwen terug in ons pensioenstelsel?

De Staatsschuld en de regionale overheden.

In het *“Financieele Dagblad”* van 13 maart 2013 wordt een pagina gewijd aan de reserves van de provincies en hun weigering om deze middelen bij de overheid onder te brengen. Argumentatie: te weinig rendement. Bij de overheid krijgen de provincies 1% rente, elders en in dit geval bij de armlastige gemeentes 3%. Wat betekent dit nu voor de belastingbetaler waar uiteindelijk alle rekeningen naar toe gaan?

In de eerste plaats betekent dit dat de staatsschuld hoger blijft dan noodzakelijk is. Het kind van de rekening: de belastingbetaler.

In de tweede plaats krijgen de provincies een hogere rente van de gemeentes: 3%. Wie moet die 3 % opbrengen? De belastingbetaler. Weer het kind van de rekening.

De provincies gaan naast het lenen aan gemeentes investeren in energie, glasvezelnetten, milieu en innovatie. Hebben de provincies kennis van deze genoemde zaken? De vraag stellen is de vraag beantwoorden. De provincies hebben de kennis niet. Er worden dus beleidsambtenaren aangesteld. De gevolgen daarvan op de groei van de bureaucratie zijn beschreven in: *“Inefficiëntie van grote organisatie”*, www.leennoordzij.me. Het kind van de rekening: de belastingbetaler. De belastingbetaler moet wel eelt op de ziel hebben als ze verhalen leest over provinciale politici die niet weten hoeveel geld verdwenen is uit de geldpot van de opbrengsten uit de energiebedrijven. Met toenemende verbazing neem je dan kennis van de mening van provinciale politici dat het geld per provincie evenredig per inwoner verdeeld moet worden. Hoe zit het ook al weer? Het geld is van de burger dus een provinciale politicus behoeft het geld niet te verdelen per inwoner via investeringen waarvan het zeer de vraag is of deze investering de economie bevordert. Vooral ook als je realiseert dat de provinciale politici geacht worden toe te zien op een evenwichtige bedrijfsterreinen verdeling over de provincie. Dat hebben ze in ieder geval niet gedaan. Het evenredig verdelen per inwoner kan door het geld direct terug te geven aan de burger. De overheid en dus ook de provinciale overheden hebben geen verstand van technologie en technologie ontwikkeling (innovatie). Daarvan moeten ze wegblijven. *“Innovation and its Fallacies”*, www.leennoordzij.me. Het kenmerkende van innovaties en vooral mogelijk doorbraak innovaties (als het zover komt) is dat het mis kan gaan en wel in 9 van de 10 gevallen. Dat weten ondernemers. Ondernemen is risico nemen. Dat zullen overheden en ook de provinciale ten alle tijden willen voorkomen. Als er dan al sprake is van een risico en de investering zou tot niets leiden zullen politici dat niet willen en durven vertellen aan de kiezer/burger(m/v). De overheid zal in dit geval geld in de mislukte activiteit blijven steken

toddat ze zonder daar verantwoording voor af te leggen zo geruisloos mogelijk de activiteit staken. Maar wel veel te laat. Als dat al gebeurt. Toegeven dat er iets niet goed is gegaan zal nauwelijks of nooit worden gedaan. De overheid zal doorgaan met investeren. Tja, als je maar lang genoeg dan levert het altijd wel iets op. Een echte ondernemer zal dit nooit doen. De burger is weer een ervaring rijker en qua geldmiddelen weer een stuk armer. Het is duidelijk dat de overheid(lokaal en nationaal) zo min mogelijk in boven geschetste situatie te recht wil komen. Er zal zo veel mogelijk risicoloos geïnvesteerd worden. Dit leidt tot niets. Hooguit meer van het zelfde. Risicoloos of risico vol, de overheid moet zich niet met innovatie bezig houden en zeker niet met technologie. Daartoe ontbreekt de kennis, de relatie met klanten en de tijdshorizon. De overheid en de politiek moet er voor zorgen dat de startend/innoverende onderneming zo weinig mogelijk hinder ondervindt. Dat is niet spectaculair en dat hoeft ook niet.

Een wrang voorbeeld anno 2013 is het gebruik van hout bij de energie productie (The Economist, april 6th-12th 2013) Hout wordt veel gebruikt als bijstook brandstof in elektriciteit centrales. Waarom? Blijkbaar denken overheden/politici dat het goed is voor hun gemoedsrust om de kiezer (of pressie groep) te paaien met de renewable hout. Waarom? Waarschijnlijk is op enig moment het idee ontstaan dat de energie productie bij het gebruik van hout carbon neutraal is. Door de toepassing van hout als bijstookbrandstof te subsidiëren denkt de politiek deze carbon neutraliteit te bereiken. Een diepe valkuil.

- Hout bijstoken is zeker niet carbon neutraal.
- De elektriciteit producenten worden door de subsidie niet gestimuleerd om nieuwe technieken te ontwikkelen.

Wat te doen? De overheid moet wegblijven van de techniek. Als carbon neutraliteit belangrijk is hef dan een belasting over de koolstof dioxide uitstoot. Zo ontstaan nieuwe technieken. Overigens zit er een adder onder het gras: de elektriciteit producenten zijn nog te monopolisten. Dat kan de politiek wel oplossen.

Van bankieren en de daaraan verbonden risico's hebben de lokale overheden ook al geen verstand. Icesave is de naam?

Waar hebben wij als belastingbetaler wel baat bij? Dat ligt nogal voor de hand. We hebben geleerd dat we geen schulden moeten maken en vooral geen schulden die de waarde van de bezittingen overtreffen. Zie de paragraaf over de hypotheek. De overheid inclusief de provinciale overheden dienen de ter beschikking staande middelen direct te gebruiken om de schulden af te lossen tot een houdbaar niveau. Zo kunnen de belastingen naar beneden. De grote winnaar is de belastingbetaler/consument die dan zelf bepaaldom op de "markt" naar interessante dingen te zoeken via bijvoorbeeld draadloze netwerken. Zo wordt onze economie op een normale manier gestimuleerd een niet via het zogenaamde 'demand side management'. Hierdoor ontstaan echte banen en niet allerlei bureaucratische spookbanen.

Natuurlijk is een opmerking over de 1% rente die de nationale overheid wil betalen op zijn plaats. Deze rente is laag. Te laag? Het is in ieder geval een gegeven van de internationale markten dat de Nationale Banken de rente laag houden, terwijl de inflatie toeneemt. Door de jaren heen is dit een methode voor de overheden om de waarde van de schulden via

inflatie te verminderen. Ook hier is de belastingbetaler de dupe. Een hogere rente vergoeding door gemeentes maken het echt niet beter voor de belastingbetaler. Maar dan moeten de provincies niet door allerlei achterhaalde werkgelegenheidsprojecten de inflatie nog eens extra stimuleren.

Dus: de provinciale reserves afdragen aan de overheid en de staatsschuld verminderen!

De provinciale overheden zitten dus op een grote zak met geld. Zij weigeren met dit geld de staatsschuld terug te brengen, maar wat gaan ze wel doen? Innovatie! Zijn we van het innovatieplatform af, krijgen we een regionale variant terug. Van de regen in de drup. Een citaat van een regionaal politicus(m/v): "We hebben nu eenmaal veel geld, dus laten we in vredesnaam investeren. De zak met geld gaat uitgegeven worden aan innovatie. De regionale overheden laten zich daarbij leiden door organisaties zoals OOST NV. Daarbij hanteert OOST criteria om investeringen in start-ups en het MKB te beoordelen en zo innovatie te stimuleren. Gebeurt dat ook? Natuurlijk niet. Innovatie zit in de "genen" van een bedrijf en subsidies van de overheid stimuleren die "genen" niet. Wel zal de subsidie aanleiding zijn tot luiheid. Een deel van de kosten van het gesubsidieerde bedrijf worden toch gedekt. Om het in evolutionaire termen te formuleren: er wordt een mutatie van het bedrijfsleven gestimuleerd door subsidies waardoor het bedrijfsleven vernietigd wordt. De overheid dient zich verre te houden van de "innovatie evolutie". OOST kan dit ook niet. OOST is een ambtelijke organisatie waarbij de ambtenaren niet de pijn van de investering in hun eigen portemonnee voelen. Als ambtenaren investeringen kunnen beoordelen door criteria af te vinken dan hebben ze de heilige graal gevonden. We weten allemaal dat dit onmogelijk is. Typend is de reactie van de directeur van PPM OOST, de participatie maatschappij, bij een onderwerp als groene energie. OOST heeft in een start-up geïnvesteerd en nu is deze start failliet. Dat kan, zeker in 9 van de 10 gevallen falen start-ups. Maar nee, de markt is de schuldige. De markt had de producten van de start-up moeten afnemen maar deed dat niet. Foei markt. Ook investeert OOST alleen in bewezen technologie. Maar dat is nergens voor nodig. Want wat is bewezen technologie? Tja, de vraag stellen is de vraag beantwoorden. Als de markt niet geïnteresseerd is in bewezen technologie, dan heeft deze technologie zich nog niet bewezen!

Innovatie is niet maakbaar evenmin als onze maatschappij en de markt.

Maar het geld zal uitgegeven worden, want de economie moet gestimuleerd worden(anno 2013): Demand Side Management. Wij als burgers kunnen dit blijkbaar niet tegenhouden. We mogen hopen dat de politici zich op de hoogte stellen(zelf!) van wat Keynes over Demand Side Management heeft gezegd. Wat de politici vooral niet moeten doen is wat de epigonen van Keynes aanraden, zoals het aanleggen van infrastructuur van niets naar nergens. Maar ja, dat zal enig onderzoek vergen. Tja, met als resultaat dat er weer beleidsambtenaren worden aangesteld. Demand Side Management leidt op de lange termijn tot inflatie en hogere schulden.

Hoe komt het vertrouwen terug in onze regionale overheid? Is dat er ooit geweest?

Lokale overheid en de democratie.

Een coffeeshop in een wijk toestaan, terwijl de bewoners tegen zijn, met de begeleidende toelichting van de burgemeester: “Ik kan niet anders” werkt mee aan het onderhouden van het democratisch tekort.

Vastgoed.

Bij de bekende vastgoed fraude beschreven door Vasco van der Boon & Gerben van Marel is ingegrepen door justitie. De betrokkenen die zich misdragen hebben zijn voor de rechter gebracht. Dit kon niet meer in het “old boys” netwerk opgelost en geregeld worden. Er zijn echter wel gepensioneerden gedupeerd door de betrokkenheid van een pensioenfonds. Maar hier houdt het niet op. Het is toch zot dat een voorzitter van een pensioenfonds aan geeft dat het fonds moet investeren in de bouw. Zot vooral omdat deze voorzitter ook nog eens voorzitter van bouwend Nederland was. (Hij is zeer recent teruggetreden; in 2013).

Hypotheken.

Anno 2013 is het blijkbaar steeds nog niet duidelijk dat de politiek in het belang van de Nederlandse burgers zich moet richten op bezitsvorming. De politiek moet weg van de doodlopend weg van het opbouwen van schulden door de burgers. Dit betekent dat bij de koop van een woning, waarbij financiering noodzakelijk, alleen maar hypotheek met verplichte aflossing mogen worden afgesloten. Alle andere vormen van financiering zijn vormen van onaanvaardbare risico's. Risico's die eigenlijk zelfs niet meer als een "Black Swan" beschouwd kunnen worden (Taleb). Het is langzamerhand wel bekend dat "bubbles" weer leeg lopen.

Ook zal de hoogte van de hypotheek gerelateerd moeten zijn aan de werkelijke waarde van de woning. Dat vraagt enige nuchterheid. Hier spelen twee criteria. Ten eerste: de werkelijke waarde van de woning wordt slechts bepaald door de contant gemaakte huur van de

woning. Ten tweede: of de beoogde koper van de woning de hypotheek rente en de aflossing kan opbrengen wordt bepaald door het besteedbare inkomen van de koper. Waarom worden de genoemde criteria niet gehanteerd? Omdat de prijzen van de huizen alleen maar kunnen stijgen? Met een blik op de geschiedenis zouden we beter kunnen weten. Als de hypotheek verstrekkers prudent met hun klanten waren omgegaan en beide criteria gebruikt zouden hebben waren de problemen anno 2013 niet zo groot geweest. De prijzen van de huizen in Nederland zijn in 2014 nog steeds 10% te hoog. De demografische ontwikkelingen zullen zeker geen opwaartse druk op de huizenprijzen uitoefenen.

De woningmarkt is in ons land op een communistische wijze gereguleerd. De overheidsbureaucratie grijpt in zonder zich enigszins te bekommeren om de gevolgen voor de woningbezitter en de huurder, dus ook de belastingbetaler (m/v).

In juni 2013 heeft de Rabobank haar visie op de woningmarkt gepresenteerd. In deze visie wordt opgemerkt dat de Nederlandse woningmarkt verstoord wordt door de subsidies en de daaraan verbonden voorwaarden van de huurwoning(sociale woningbouw) en de hypotheekrenteaftrek voor de koopwoning. Deze laatste marktverstoring is ook een vorm van subsidie. Dat subsidies marktverstoring werken, mag genoegzaam bekend zijn. Dat deze verstoring op een ongekende schaal zou toeslaan op de woningmarkt had iedereen al tientallen jaren kunnen weten. Hoe heeft de politiek dit in vredesnaam kunnen laten gebeuren? Onkunde? Misschien. Als een politicus (m/v) enige bescheidenheid zou betrachten dan weet deze dat er slechts een beperkt aantal onderwerpen zijn waar de politiek/overheid zich mee bezig kan houden. Eén daarvan is de veiligheid van de burger. Bij veiligheid hoort ook financiële veiligheid. Door aan de fiscale knop van de hypotheekrente aftrek te draaien, heeft de politiek het leven voor de burger een stuk onveiliger gemaakt. Hypotheken die “onder water staan” zijn een probleem. Maar om de pensioenpremie te gebruiken om de hypotheek af te lossen lijkt toch niet echt samen te gaan met de solidariteitsgedachte van ons pensioenstelsel. Anno 2014 weet de overheid wel een oplossing voor de stagnerende huizenmarkt. De politiek van de goede bedoelingen: starters subsidies en schenkingen. Wat de overheid zich niet realiseert dat zij weer de markt verstoord. Door subsidies en schenkingen stijgen de prijzen van de huizen weer. De goede bedoelingen leiden weer tot slechte resultaten. Zou het misschien iets zijn om de gevolgen van dergelijke overheidsmaatregelen te simuleren? Uiteraard niet door er een ICT project van de overheid van te maken.

Hoe komt het vertrouwen terug in onze politiek?

Woningbouwcorporaties.

Tja, Vestia hebben we nu gehad en er zullen nog wel meer “Vestia’s” volgen. De corporaties zijn te groot en gaan zich gedragen alsof ze een groot bedrijf zijn zonder echter de kennis van de grote bedrijven. Het toezicht is slecht of ontbreekt geheel. Vrienden en relaties van de directeur van de corporatie zitten meestal in de raden van toezicht. De structuur zoals die

enige jaren geleden is ontstaan helpt niet mee. De woningbouwcorporaties zijn op afstand van de overheid gezet, maar de politiek bepaalt de huren. Enige stimulans voor de corporaties ontbreekt op deze wijze. Ze zullen heel terughoudend zijn bij de realisatie van vernieuwing in de huursector.

De politiek en vooral de politiek die op afstand staat van de corporaties moet weer een grotere invloedrijke rol gaan spelen bijvoorbeeld bij het vaststellen van de kwaliteit van de raden van toezicht. Een Autoriteit Huurmarkten. De politiek moet zich niet alleen bezig houden met het % toegestane huurverhogingen. Dat is namelijk een vorm van prijscontrole die niet ten goede komt van de huurwoningen.

Maak van een vertegenwoordiging van huurders een invloedrijke "aandeelhoudersvergadering". Ook dienen de huurders vertegenwoordigd te zijn als toezichthouder.

September 2014: Het houdt nog even niet op. Mijnheer Vestia, zo zullen we hem maar even noemen, krijgt een niet onaanzienlijke bonus mee. Niets aan te doen. Nee? Wanneer drugshandelaren veroordeeld worden, worden ze ook geplukt. Dat gebeurt met misdadigers. Iemand die de corporaties en dus de maatschappij van miljarden berooft is geen misdadiger?

"Rechercheur verdacht van omkoping en witwassing", kop in de Volkskrant van 10-10-2015. Ook de voorzitter van de Taskforce Georganiseerde Criminaliteit Brabant komt aan het woord. Hij noemt de corruptie affaire "vervelend". Vervelend? Ja, vervelend. De voorzitter heet Noordanus en is burgemeester van Tilburg. Noordanus? Ja. Waar kennen wij hem van? Natuurlijk, Noordanus (president) commissaris van Vestia. Vestia? Ja, inderdaad dezelfde Vestia, dat de Nederlandse woningbouw corporaties wereld op haar grondvesten deed schudden. Waardoor? Wel, door een vervelende miljarden euro's kostende hedging. Inderdaad, onder het toezien oog van de (president) commissaris. Vervelend zoiets.

Gezondheidszorg.

Afschaffen en opnieuw beginnen. Dit klinkt nogal ruw. Maar soms is er geen andere mogelijkheid. Veranderingen aanbrengen in een systeem dat onhoudbaar is leidt tot een spaghetti van regelingen waaruit niemand meer wijs kan worden. Verder wordt het onbetaalbaar omdat de middelen uit premies en ZVW moeten komen. Deze verplichte premies en ZVW-belasting kunnen niet blijven stijgen. Ook wordt een ingewikkeld systeem een prooi voor de bureaucratie en daarmee krijgen de consultants de kans hun slag te slaan zonder dat de zorg ook maar enigszins beter wordt. Dus afschaffen en opnieuw beginnen. Hier geldt de metafoer van de kikker: de kikker blijft in langzaam opwarmend water zitten. Gooi de kikker in heet water en de kikker springt eruit. Als we dat niet kunnen – overnieuw beginnen- maak dan het eigen risico veel hoger. Bijvoorbeeld van de omvang van een week vakantiegeld. Gezonde mensen hebben hier geen last van en serieus zieke mensen ook niet want die kunnen niet met vakantie. De rest zal een keuze moeten maken. Daar gaat het dus om: keuzes maken en verantwoordelijkheid dragen voor je eigen gezondheid. Het leven is nu eenmaal niet zonder risico's.

Overnieuw beginnen is het beste wat we kunnen doen. Maak de gezondheidszorg kleinschalig; individualiseer de zorg, geef de ZVW terug aan de belastingbetaler en maak verzekeringspremies niet verplicht. Door de verplichte verzekering en de ZVW heeft de Nederlandse burger het idee dat de Staat voor de gezondheid zorgt. Het eigen risico is slechts een klein deel van de zorgkosten die direct gedragen worden door de burger. Overigens heeft anno 2013 de verhoging van het eigen risico tot gevolg gehad dat het aantal bezoeken aan de huisarts afnam. Wat betekent dat? Het kan zijn dat men voor de verhoging van het eigen risico onnodig – overdreven bezorgd, mij mag niets overkomen- onnodig de huisarts bezocht. Het kan ook zijn dat men omdat men dacht het zelf te moeten betalen, gaan we maar niet naar de huisarts toe. En nemen we maar meer risico. Dit laatste is nauwelijks aan te nemen.

De conclusie is: er wordt overdreven veel van de zorgaanbieder gebruik gemaakt. Dat is ook logisch. Door de verplichte verzekering en de ZVW heeft de burger het idee dat de zorg onbepaald ter beschikking is. In ieder geval is prikkel tot het dragen van eigen verantwoordelijkheid voor de gezondheid niet aanwezig. De overheid is verantwoordelijk. Verdere kosten stijging van de gezondheidszorg wordt veroorzaakt door de zorgverzekeraars. Elke prikkel om te zorgen dat de kosten niet oplopen, wordt weggenomen door de verplichte verzekering. Door de verplichte verzekering en de ZVW is de zorg voor de aanbieder van de zorg en de vrager van de zorg een onbepaalde bron van geld. Anno 2013 worden de verzekeraars door de overheid opgeroepen om de premies te verlagen in

verband met de omvang van de winsten van de zorgverzekeraars. Hier krijgt de burger nog eens een signaal van de overheid/politiek dat de burger geen verantwoordelijkheid draagt. De winst van de verzekeraars bedroeg over 2012 ca €1,4 miljard. Tja, wat willen we als burgers? Een betaalbare zorg?

Het belangrijkste instrument daarvoor is dat de burger een vrij keus heeft en tot niets verplicht is. Dan zal de zorgverzekeraar zijn best doen een goede prijs/prestatie verhouding te leveren. Ook zal de burger wanneer hij/zij direct, zonder verplichting, zorg inkoop, deze zorg op waarde weten te schatten.

De verzekeraars maken winst op hun activiteiten in de zorg. Daar is niets mis mee. Vooral niet wanneer er sprake is van een echte competitieve zorgverlening met vrije keuze van de burger. Maar deze vrije keuze ontbreekt. We moeten ons verzekeren. Deze verplichting haalt de druk bij de verzekeraars weg om echt de concurrentie met elkaar aan te gaan. De zorgverzekeraars zijn op deze wijze het verlengde van de overheidsbureaucratie bij het aanbieden van de vergoeding van de zorg en het innen van premies. Op deze wijze worden de verzekeraars tot bureaucratieën met een grote overhead. Daarbij zal de zorgverzekeraar zich richten op de overheid en niet op de echte klanten.. Dit is niet te vermijden door het hybride systeem van de zorg. Doordat de overheid beslist en de consument/klant betaalt ontstaan er allerlei fricties. Een redelijke schatting is dat daardoor alleen al de gezondheidszorg 10% te duur is. Door de fricties bij de zorgaanbieders (bijvoorbeeld matige automatisering) wordt nog eens 10% verspild. Als de verzekeraars niet vrij gelaten worden en de zorgconsument niet vrij mag kiezen, zal de winst bij de verzekeraars versleuteld worden in de kosten.

We moeten weer leren voor ons zelf te zorgen en dat is goed. We moeten leren dat doodgaan bij het leven hoort. We moeten leren dat we niet voor elk probleempje met de ambulance naar het ziekenhuis moeten worden vervoerd. Want een gevolg daarvan is dat er voor de echte problemen minder tijd is in de ziekenhuizen. We leren dan ook weer dat gezondheid een betrekkelijk iets is waarvoor we zelf de verantwoordelijkheid dragen. Daartoe moeten we ook de middelen hebben zodat we keuzes kunnen maken en zelf de middelen besteden. Een overheid die via belastingen, ZVW, via een bureaucratisch systeem middelen rondpompt waarbij de doelen minimaal een keer in de vier jaar veranderen draagt niet bij aan het opbouwen van een verantwoordelijkheidsgevoel. Verdwijnt daarmee de solidariteit? Die is er nooit geweest. Solidariteit is schone schijn als onderdeel van een socialistische utopie. Zal er in het nieuwe systeem wat misgaan? Zeker, dat zal gebeuren. Het enige wat we dan kunnen doen is de mogelijk vervelende gevolgen wat beperken.

Ook de gezondheidszorg is op een communistische wijze georganiseerd. Wanneer de overheid bepaalt dat de verzekeringsmaatschappijen de winsten moeten uitkeren aan de verzekerden dan hanteert de overheid een prijsbeleid: staatsdirigisme. Het gevolg is dat de verzekeraars zich nog meer richten op de overheidsbureaucratie en nog minder op de klanten/verzekerden. De zorg zal daardoor duurder worden en prijsafspraken tussen verzekeringsmaatschappijen liggen voor de hand.

Inefficiëntie en onnodige zorg drijven de kosten van de gezondheidszorg op:

De verloedering

- Mogen de ziekenhuizen een “mark-up” zetten op de prijzen van de medicijnen die door ziekenhuizen worden verstrekt?
- Betaling per behandeling leidt tot onnodige testen en behandelingen. Er is geen relatie met kwaliteit. Als die er wel is, is dat toeval. Vergoeding per behandeling moet in ieder geval niet gedekt worden door de ZVW. De ZVW is een onding: de belasting wordt weer gebruikt als een beleidsinstrument. Een onderdeel van een te grote overheid. Overhead volgens vK en dB).
- Beperkte ligtijd van patiënten? Alleen gezonde patiënten(sic) worden opgenomen.
- Budget overschrijdingen? Waarom?
- Het PGB is aanleiding tot fraude.
- Wie voelt zich zelf verantwoordelijk voor zijn of haar gezondheid? Ook hier geldt dat men alleen maar rechten hebben en geen plichten.
- Inefficiënt: slechte en kostbare ICT. Kenmerkend voor situaties waar de overheid een grote rol speelt.
- Misbruik van de zorg? Een boete.

Beter dan efficiënte zorg is minderzorg. In zijn column “Het spel en de knikkers” in de Volkskrant schrijft Frank Kalshoven dat het debat over de gezondheidszorg moet gaan over het beperken van de zorgvraag.

Fraude in de gezondheidszorg ligt voor de hand: het draait allemaal om subsidies. Er staat een pot met geld klaar en verzin er een ziekte bij samen met de consultant uit de gezondheidszorg. Bouw er ook een zorgboerderij bij met individuele begeleiding van de patiënt. Wie is er geen patiënt? Zo verzorgt de ene helft van Nederland de andere helft. Wie betaalt dat? In ieder geval is het zeker dat in de huidige situatie de fraudegevoeligheid zal blijven bestaan. Door het hybride karakter (premies en belastingen) en het aantal partijen dat betrokken is bij de regelgeving en de uitvoering ontstaat de fraude vanzelf. Zou de mate van fraude ook het karakter hebben van een Power Law?

Hoe kunnen we de fraude beperken in de gezondheidszorg? Dat is lastig. Er zijn te veel belanghebbenden. Wanbetalers? Waarom premie betalen? Waarom zou de verzekeraar veel moeite doen om betaling af te dwingen? De tandartsen hebben het goed geregeld. Zij voelen de wanbetaling direct in de portemonnee. Dit gevoel kunnen ze direct doorgeven door de boer in de kies van de wanbetaler te zetten. Onder de hilarische titel “That’s where the money is” schetst The Economist (May 31st 2014) een beeld van de fraude in de gezondheidszorg in de USA. In 2011 verloor Amerika tussen de \$ 82 miljard en de \$ 272 miljard aan medische fraude en misbruik. Tevens blijkt dat door de administratieve ingewikkeldheid en onnodige behandelingen meer geld verloren gaat dan alleen door fraude. Is het in Nederland minder erg gesteld met fraude? Natuurlijk niet. Op grond van praktische overwegingen geldt dat een systeem dat fraudegevoelig is ook last zal hebben van fraude. Het misbruik van het PGB is een sprekend en treurig voorbeeld van subsidie. Achteloos geeft de politiek het geld van de belastingbetaler weg. In de Volkskrant van 31 met 2014 wordt de fraude met het PGB uiteengezet. Ook de Volkskrant kiest een hilarische titel: Persoons Gebonden Bedrog. Kunnen we de omvang van de fraude in Nederland inschatten? Natuurlijk, we kiezen de laagste Amerikaans bedragen en delen deze door 25. Dus $2 \times \$80$ miljard gedeeld door 25: fraude omvang in de Nederlandse gezondheidszorg op

jaarbasis € 6,4 miljard. Met dit bedrag zouden de premies en de belastingen(ZVW) verlaagd kunnen worden. Een grote stimulans voor onze economie. Waarom zwijgen de politici? Voelen zij zich de belangrijkste schuldigen aan deze fraude?

Zolang de gezondheidszorg georganiseerd is als een soort gilde zal innovatie en efficiëntie weinig kans maken (J. I. Israel, De Republiek 1477 – 1806).

Wat te denken van het onderzoek naar kanker? In de wetenschappelijke bijlage van de Volkskrant – Sir Edmund, 24 februari 2018, wordt een deel van het onderzoek toegelicht in een artikel over: *De kankertest die maar niet komt*. In het volgende gaat het mij niet om een specifieke vorm van kanker maar ik gebruik de letterlijke tekst: “Bij borstkanker weten we inmiddels dat er veranderingen in het bloed op treden zo’n drie jaar voordat een tumor ontdekt wordt. We zijn nu op zoek naar signalen die verraden of een tumor agressief is”. Ik neem aan dat de journalist de onderzoeker letterlijk citeert.

Drie jaar voordat je dus kanker krijgt, laat je jezelf onderzoeken(sic). Drie jaar voordat je kanker krijgt? Je weet wanneer je kanker krijgt en 3 jaar daarvoor laat je het onderzoek doen. Wat moet je hier nog aan toevoegen? Dit moest verboden worden.

De oplossing?

Afschaffen en opnieuw beginnen. Zo begon ik dit hoofdstuk over de gezondheidszorg. We zijn allemaal op zoek naar een betaalbare gezondheidszorg. Onbetaalbaarheid ligt op de loer want het kan niet ontkend worden dat de gemiddelde leeftijd toeneemt. Waar hebben we een vergelijkbaar probleem? Kunnen we er iets van leren?

Wat te denken van de pensioenen, hetzij van staatswege via belastingen en privaat via een premiestelsel. Het huidige pensioenstelsel is niet houdbaar(2016). Met huidig pensioenstelsel bedoel ik het “defined benefit” schema. Het zal tijd kosten maar het huidige pensioenstelsel zal veranderen naar een “defined contribution” schema.

Laten we deze stap ook naar de gezondheidszorg vertalen. Elk individu krijgt een eigen “pot” waar zijn of haar premie wordt ingestort. Het beheer en de verantwoordelijkheid voor deze pot ligt bij de eigenaar. Natuurlijk, er zijn allerlei “mitsen en maren”. Vergelijkbare opmerkingen zullen er ook over pensioenen gemaakt worden. Voor uitzonderingen zijn oplossingen te bedenken. Maar met dit nieuwe systeem is de zorgverzekeringspot weer aanwijsbaar van iemand en dus niet van iedereen. In het laatste geval denkt iedereen dat de verzekeringspot oneindig groot is net als bij de pensioenen het geval was.

De Rechtstaat en de Rechtspraak.

De Trias Politica kan redelijk functioneren in onze maatschappij. Doet ze dat ook?

Het begint er mee dat de wetgevende macht wetten maakt – en wel zo min mogelijk - die uitvoerbaar zijn en ook uitgevoerd worden. Geen wetten invoeren waarna via een soort gedoogbeleid de wetten niet gehandhaafd worden. Daar gaat het nu mis.

Het is goed dat in de Trias de rechterlijke macht onafhankelijk is, maar hoever gaat dat? In Nederland zijn we nu zover dat de rechterlijke macht eigenlijk buiten onze maatschappij staat. Straffen die uitgedeeld worden aan boeven, inbrekers, verkrachters, kindermisbruikers, enz. staan in geen verhouding tot wat er over de strafmaat leeft in onze samenleving.

(Wissenburg, et al) Even terzijde: het woord pedofiel is zeer misleidend en wordt gebruikt als eufemisme. We moeten het gewoon weer kindermisbruikers noemen. Dat ouders die betrokken zijn bij Robert M.- een gebruiker van kinderdagverblijven - ontploffen van woede wanneer ze weer meemaken hoe een dergelijk iemand behandeld wordt, is zeer begrijpelijk en hun woede is noodzakelijk. Het is onbestaanbaar dat een dergelijk persoon zo in de watten wordt gelegd. Een straf moet weer een straf zijn en vooral tegemoet komen aan onze gevoelens met betrekking tot genoegdoening. Als daarbij het slachtoffer van een boef zich ook nog eens moet verantwoorden omdat hij/zij “huis en haard” wil beschermen dan wordt ons systeem van rechtsspraak niet meer serieus genomen. Het zou verstandig zijn als de rechterlijke macht meer met beide voeten in de maatschappij gaat staan en leren dat van een straf geen enkele opvoedende werking uitgaat en dat is ook niet nodig. “Eens een boef altijd een boef” komt niet uit de lucht vallen. In The Economist van 23 augustus 2014 wordt een Zweeds onderzoek besproken dat het voorgaande gezegde onderbouwt (Crime and Poverty).

Hier is ook nog een opmerking over kinderdagverblijven op zijn plaats. Door de regelgeving over kinderdagverblijven was het bijna onontkoombaar dat organisatie van deze verblijven grote en dus ondoorzichtige organisaties worden en werden. Op deze wijze kunnen de kinderdagverblijven staforganisaties in stand houden om de regels te implementeren en te handhaven. De organisaties worden daardoor ondoorzichtig en krijgen de Robert M.'s de

kans. De kinderdagverblijven moeten weer klein worden. De ouders moeten het heft in handen nemen en via een co-operatieve organisatievorm de kinderdagverblijven gaan besturen. De ouders moeten zich dan ook realiseren dat er veel regels afgeschaft moeten worden en ze moeten ook niet meer om dergelijke regels vragen. Thuis zijn dat soort regels ook niet te handhaven.

De rechter besluit dat kinderbijslag niet gekort mag worden in Marokko. Kinderbijslag is een vergoeding voor de kosten van levensonderhoud. Zijn de kosten van levensonderhoud in Marokko al net zo hoog als in Nederland? De burger(m/v) begrijpt niets van deze rechterlijk uitspraak. Of dwaling?

Hoe behouden we het vertrouwen in onze rechtstaat en rechtspraak?

De rechterlijke macht dient een afspiegeling te zijn van de waarden en (rechts)normen zoals die leven binnen de samenleving waarin recht wordt gesproken (Zwart, et al, 2013)).

O ja, je hebt iemand doodgetrapt en de beveiligingscamera's hebben dat opgenomen. Geen probleem, je privacy is geschonden en een veroordeling is niet meer aan de orde. Nog even met je middelvinger omhoog op YouTube.

De minister vindt ook dat wanneer er wordt aangebeld: opendoen en de misdadiger geven waarop hij recht heeft. Prachtig, inbraken bestaan niet meer, geen schade en iedereen blij. Daarbij hebben we nu ook in Nederland een bond van dieven en moordenaars(Canard? Grote boeven zijn klein begonnen). Ook deze bond vindt dat een misdadiger ongestoord zijn/haar werk moet kunnen doen. Worden misdadigers gestoord in hun werkzaamheden dan moet daarover aangifte gedaan kunnen worden. Bij een dergelijk misdadigers recht hoort natuurlijk het recht op zelfverdediging.

Het wordt wel lastig. Natuurlijk moet de rechtspraak niet gevoelig zijn voor populisme en voor de waan van de dag. Maar toch. Gooi een waxine lichtje naar de goudenkoets en ga 2 jaar de cel in, rij driemensen dood en je krijgt een taakstraf van 100 uur. Een ordinaire poging tot doodslag. Maar een snelheidsovertreding kon niet worden vastgesteld. Even aangenomen dat de drie mensen niet midden op de weg reden dan is een poging tot doodslag toch wel het minste dat je kan vaststellen met toepassing van eenvoudig rekenwerk. Zo gaat het toch ook mat de traject controle? De rechters mogen er toch wel eens rekening mee gaan houden op welke wijze zij de verloedering stimuleren.

Het strafrecht is **niet** in beton gegoten en dient zich aan te passen aan de ontwikkelingen in de maatschappij. Misdrijven behoren bestraft te worden. Ook zal het nodig zijn om in te grijpen wanneer het kwaad nog niet is geschied: terrorisme en genocide. Vrijheid zonder veiligheid is betekenisloos.

Zo is het ook nog eens nuttig om na te lezen waarom de jury rechtspraak in de Verenigde Staten" door de founding fathers is ingesteld. Vooral ook het zogenaamde "Jury Nullification. De jury kan dan de wet overrulen(Ledbetter).

De Europese Unie.

“Brussel”. Brussel wordt vaak gebruikt als een soort boeman. Echter, de Europese Unie dat zijn wij, wij vormen de Europese Unie. De besluiten in Brussel zijn onze besluiten. Als Nederlandse politici menen populair te zijn door een maatregel uit Brussel aan te kondigen dat het van Brussel moet, is dat een zwakte bod en niet echt behulpzaam voor het behoud van het vertrouwen in de parlementaire democratie.

Het zou zeer gewenst zijn dat onze tweede kamer leden ook naar rato vertegenwoordigd zijn in het Europees parlement. Op deze manier kan direct verantwoording afgelegd worden

over Europese zaken. Florus Wijsenbeek heeft een lans gebroken over Europa. Helaas zwakt hij zijn verhaal af door te schrijven dat wij naar economen moeten luisteren. Dat moeten we maar niet meer doen!

Hoe hervinden we het vertrouwen in Europa?

Verhelderend in deze is "The Jefferson Presidency" van het jonge Amerika (M. D. Letbetter, *America's Forgotten History, Part 1: Foundation*). Wat doen we centraal en wat doen we decentraal? De verschuiving van decentraal naar centraal zien we ook in Europa. Europese belastingen zonder controle van de belastingbetaler. No taxation without representation.... We zullen moeten blijven streven naar een decentraal bestuurd Europa. De Nederlandse cultuur is van oudsher een decentraal bestuur. Frankrijk heeft van oudsher een centrale bestuurscultuur. Ook de Duitse bestuurscultuur is van oudsher decentraal.

Maar ook het jonge Amerika ging in de fout (Ledbetter): "But Jefferson then began to contemplate, once the national debt was paid down, not how much to reduce tariffs, but how much good he could do for the nation with the surpluses from tariffs". Toen ging het dus fout. Een overheid kan niet veel goeds doen, hooguit de ellende wat beperken.

To minimize the misery of their constituents is a terrible difficult job for a government. We, in Europe are still-2015- in the troubles due to the wrong decision made in the past by creating a monetary union without a political union. Greece is an example of Murphy's Law. Grexit or not? Now we are in a situation of continuous pain. Why not ending the pain? In The Economist of July 18th 2015 the leader about the Euro zone is titled: Pain without end. It is about Greece, however not about an exit. It is about debt reduction in a substantial way. Alas this is meaningless. After debt reduction Greece will continue to make a lot of promises and at the same time they are sure not to old their promises to comply with the conditions of rescue packages by the European Union. It will start all over again. That is culture. As Fukuyama mentioned Greece is a tribal state with a lot of clientelism. Is Greece a state at all? Like the rest of the Balkan? Are we still dealing with the problems resulting from the break-up of the Ottoman empire?

De parlementaire democratie.

Parlementaire Democratie: Een systeem waarbij degenen die geregeerd worden in een positie verkeren om, hetzij via directe verkiezingen of via plebisciet, de trias politica te formeren. In sommige gevallen wordt ook de hoogste uitvoerder gekozen. Grote gevaren voor de parlementaire democratie zijn: populisme, tirannie van de meerderheid (geen respect voor de minderheid) en weinig openheid. Regeringen die problemen en de aanpak ervan niet duidelijk uitleggen, behoren tot de categorie zwakke regeringen. Voor de goede orde; met aanpakken bedoel ik niet de belastingen verhogen en daarmee de overheid te laten groeien. Zwakke regeringen kunnen beter maar zo weinig mogelijk veranderingen doorvoeren. Doet de zwakke regering dat wel dan leidt dit tot gevaarlijke situaties (Alexis de Tocqueville).

Naast zelfbeheersing is het verantwoordelijk zijn en verantwoordelijkheid dragen een bouwsteen van de democratie. Er zijn groeperingen in onze maatschappij, de socialisten, die de burger van zijn of haar verantwoordelijkheid wil ontlasten en dat ook daadwerkelijk doen. "De Staat regelt het wel". Deze groeperingen ondermijnen bewust (onbewust) de parlementaire democratie en dragen bij aan de verloedering: het afglijden naar een autoritaire staat. Verder is De Publieke Opinie (opinie peilingen) democratie ondermijnend; het groepsdenken. Wat te doen? De burger heeft plichten, zoals het participeren binnen publieke aangelegenheden op lokaal niveau, het in leven roepen van vrijwillige associaties om collectieve problemen op te lossen en het beïnvloeden van landsbestuurders (Alexis de Tocqueville). De Tocqueville zegt ook: "The truth is, when hostilities begin between parties, the government loses control over society". In Amerika zien we anno 2014 daar voorbeelden van. Maar ook in de oude wereld, Europa, liggen gevaren op de loer. Wanneer overheden problemen bagatelliseren of niet bespreekbaar maken gaat het ook bergafwaarts met onze democratie.

In de titel van dit verhaal wordt de fragiliteit van de parlementaire democratie genoemd. De onderwerpen die aan de orde komen onderstrepen deze fragiliteit. Een parlementaire democratie is niet van nature aanwezig. In "Democracy in America" legt Alexis de Tocqueville uit onder welke omstandigheden een democratie kan afglijden naar een autoritaire staat. Ook in "Political Order and Political Decay" besteedt Fukuyama aandacht aan dit thema met vooral de aandacht gericht op Amerika: "A broad loss of trust in the public sector. The anger is diffuse". Ook in Nederland moeten we oppassen, er moet geregeerd worden. Dat is lastig en gevaarlijk wanneer een meerderheid in de tweede kamer niet gepaard gaat met een meerderheid in de eerste kamer. Doel en functie van de Eerste Kamer kan gemakkelijk worden uitgehold.

Naar aanleiding van "The Road to Serfdom" van F. A. Hayek vraagt Keynes zich af waar de lijn te trekken van staatsinterventie. (Zie "Keynes Hayek, the clash that defined modern

economics" door N. Wapshott). Als men de lijn al kan trekken is dat al zuivere Staatsplanning en ligt de autoritaire staat op de loer. De volgelingen van Keynes hebben met de zogenaamde vraagzijde regulering in de 60'er en 70'er jaren van de vorige eeuw veel schade aangericht. Anno 2014 zijn subsidies blijvende voorbeelden van staatsplanning met de belastingbetaler als kind van de rekening (Lerner).

Wij, de burgers van Nederland, moeten er hard aan werken om onze parlementaire democratie te behouden. De conflicterende energieën van individuen en groepen moeten een plaats krijgen. De burgers moeten dan wel deelnemen aan het politieke proces en niet alleen gaan stemmen. Niemand hoeft zich in dat geval buiten gesloten te voelen. Ceremonieën rond instituten als koningshuizen dien zeer bescheiden te blijven. Anders leidt dit alleen maar af van de dingen waarom het echt gaat. Onze tweede kamer leden spelen daarbij een belangrijke rol. Zij moeten bereid zijn om over lastige onderwerpen met hun kiezers in discussie te gaan. Daarbij mogen ze best blijk geven van enige algemene kennis zodat in hun uitleg de geschiedenis mede kan worden betrokken. Dat een tweede kamerlid denkt dat Nixon de spindoctor is/was van Romney helpt daar niet bij. Maar gelukkig heeft het kamerlid nu ergens anders een leuke baan. Laat het tweede kamer lidmaatschap vooral geen leuke baan zijn maar een leuke roeping!

Hoe behouden we het vertrouwen in onze politici? Tja, dat is ook essentieel voor de democratie. Als we de democratie willen vertrouwen zullen we politici met een "gezond" wantrouwen moeten beoordelen. Politici zijn ook maar mensen die met belangen in aanraking komen welke een aanslag kunnen betekenen op hun integriteit. Politieke macht is een magneet voor mensen die niet altijd het goede voor zullen hebben met de burger. Macht corrupteert nu eenmaal. Met het gevaar dat de rechten en vrijheden van de burger in gevaar komen. Cheques and Balances, maar cheques kunnen we nooit delegeren zonder te controleren.

Een sociaal sterke, effectieve overheid schept vertrouwen en wordt door dit vertrouwen in staat gesteld te functioneren. De overheid zal daarom ook zelf zeer waakzaam moeten zijn over haar omvang. Een samenleving heeft sturing om rekening te houden met belangen en om conflicten te voorkomen nodig maar wel zo min mogelijk sturing. Caveat Emptor: er zijn altijd weer individuen die, om hun ideologie er doorgedrukt te krijgen om een grote sterke staat roepen. De guillotine staat zo weer klaar (Schama, 1989).

Als een overheid de problemen waar wij voor staan niet benoemt, bespreekt en uitlegt dat er wat moet gebeuren, verloedert onze parlementaire democratie. Grote problemen zijn:

- De omvang van de overheid. Te omvangrijk.
- De nauwelijks betaalbare gezondheidszorg.
- De omvang van de verzorgingsstaat. Om het voorbeeld van de pensioenen nog maar weer eens te noemen: het is toch niet goed dat allang uitgelegd had moeten zijn dat de pensioengerechtigde leeftijd verhoogt had moeten worden? Een leeftijd die stamt uit een Bismarckiaans tijdperk; de tweede helft van de 19^e eeuw!

In Nederland zeg je geheel vrijwillig je baan als parlementariër op en, oh wonder, je krijgt een werkloosheidsuitkering(wachtgeldregeling). Een werknemer(m/v) bij een onderneming die meent niet meer op zijn of haar plaats te zijn in dat bedrijf, neemt vrijwillig ontslag, gaat een opleiding volgen, betaalt alles zelf zonder een werkloosheidsuitkering.

De verloedering

Het argument van o.a. bestuurskundigen, hoogleraren dus ambtenaren, is dat de parlementariër indien hij of zij het parlement verlaat moeilijk een andere baan kan vinden. Nu, dat ligt nogal voor de hand. Het intellectuele niveau van de parlementariër is nogal laag. Het bedrijfsleven zit niet op dergelijke mensen die niets kunnen te wachten. Een soort vicieuze cirkel. Iemand deugt nergens voor en gaat dus de politiek in. Na het verlaten van de politiek is een baan in het bedrijfsleven heel moeilijk tot onmogelijk. QED: de wachtgeldregeling. Verloedering? Ach, en de hoogleraren bestuurskundigen, ambtenaren, : his masters voice.

Natuurlijk zijn er banen te vergeven bij de semioverheid waar iemand een zeer goed betaalde baan kan krijgen zonder enige kennis van zaken. Oh ja , vanwege het netwerk.

Het Juvenalisdilemma: Quis custodiet ipsos custodes?

Dat zal de burger(m/v) moeten doen aan het eind van de dag. Een reden te meer om een kleine overheid na te streven en de uitvoeringsbevoegdheden van de overheid in kleinere eenheden onder te brengen zo dicht mogelijk bij de burger/kiezer. Op deze manier kan de overheid klein worden gehouden en paal en perk worden gesteld aan de overheid.

De Lokale Politiek.

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 worden we weer verrast door goede voornemens: "Minder beleid, meer uitvoering". Hoe dit te realiseren is een uitvoeringsvraagstuk voor lokale politici. Als de beleidsambtenaren geen nieuwe uitdaging krijgen, komt er niets van de goede voornemens terecht. De nieuwe uitdaging moet vooral gevonden worden buiten de overheidsinstituties. Dan krijgt de belastingbetaler met een echte lastenverlichting te maken.

ook in de lokale vinden we steeds weer sporen van een plan economische aanpak. Ook in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen is het idee ontstaan om een ondernemersfonds te vormen. Dit fonds dient de lokale economie te stimuleren. Dit fonds wordt gevuld uit een extra bijdrage van de OZB op te brengen door de ondernemers. De valkuilen van de bureaucratische invullingen zijn al zichtbaar: beleidsambtenaren worden aan het werk gezet en automatiseringsprojecten moeten worden opgestart. Welke ondernemer wil er nu zo iets?

De verkoop van de huizen van Gemeenten stukt. Ook de kosten van het mislukken van deze verkoop wordt afgewend op de belastingbetaler. De gevolgen van risico volle acties door de politiek komen nu eenmaal bij de belastingbetaler terecht. Het enige wat de politicus kan overkomen nadat hij of zij het geld van de burger verkwist heeft, is niet meer herkozen worden. Echter, als de politicus(m/v) geen inschatting kan maken van de risico's van een bepaalde activiteit dan moet de politicus deze activiteit niet ondernemen.

een dergelijke activiteit is de grondpolitiek van de gemeenten. Een analyse van deze activiteit leert al snel dat de groei van de gemeenten doorgaan tot in het absurde. Gemeenteraden mogen zich ook wel eens achter de oren krabben of zij wel over de kwaliteit beschikken om het gemeentebestuur te controleren. Een gemeenteraad mag toch weten dat recessies aan de lopende band voorkomen: een inschatbaar risico. Zelfs de zogenaamde balansrecessie waarin wij anno 2014 in Europa nog in vertoefden komen met enige regelmaat voor. Ok de gevolgen daarvan zijn in te schatten.

September 2014. Het gaat weer iets beter met de financiële posities van gemeentes. De belastingen gaan dus omlaag? Maar neen, de gemeentes gaan weer meer geld uitgeven met als gevolg dat de overheid weer groter wordt.

De Overheid en de Belastingbetaler(Innovatie, energie, milieu).

De overheid is drukdoende zich met allerlei onderwerpen bezig te houden. Dat is ook logisch. Een grote overheid heeft een groot budget. Onderwerpen zoals innovatie, energiebesparing en “vergroening”(de elektrische of hybride auto, Windenergie), enz. Heeft de overheid enig verstand van deze onderwerpen? Het antwoord daarop is nee.

Innovatie.

Innovatie hoort bij ondernemerschap. De overheid is geen ondernemer. Als de overheid al iets onderneemt dient ze zich te beperken tot het bevorderen van wetgeving. Innovatie vraagt moed en geduld. Veel gaat er mis. Het picking winners gedrag helpt ook al niet. Als dit gedrag al iets zou opleveren dan was Nederland allang innovatieland. Organisaties als TNO zijn afhankelijk van de overheid. De politieke horizon is maximaal 4 jaar. Organisaties als TNO worden direct slachtoffer als het budgettair tegen zit. Dat was anno 2013/2014 zeker het geval. TNO moest inkrimpen. Maar ook de belastingbetaler is weer het kind van de rekening. Veel belasting geld is er in TNO gestopt en het levert niets tot weinig op. De overheid als stimulator van innovatie: een oxymoron. De overheid gaat innovatieve bedrijven koppelen aan maatschappelijke partners met een innovatieve vraag. De koning in Sesamstraat stelde ook een innovatieve vraag aan de opperuitvinder: Vindt de tandenborstel uit. Of had de koning een probleem. De overheid heeft in ieder geval een probleem. Innovatieve bedrijven koppelen aan partners met een innovatieve vraag? Wat moet je daarbij bedenken? De innovatieve vragensteller kan zijn innovatieve vraag(Wat is dat?) zelf niet beantwoorden? Het innovatieve bedrijf heeft niets te doen? Koppel ze aan elkaar vindt de overheid. Welke conclusie ligt echter voor de hand? Het innovatieve bedrijf kent de markt niet en heeft dus ook geen innovatief product. Het gevolg is in ieder geval dat er weer een bureaucratie wordt opgetuigd, de omvang van de overheid weer toeneemt en de zogenaamde innovatieve bedrijven niet aan de druk van de markt worden blootgesteld. Het kind van de rekening is bekend.

De elektrische auto is misschien niet “dood”, maar uitgebreide marktpenetratie is verder achter de horizon verdwenen. Is dat erg? Nee, zolang de overheid maar ver weg blijft van

deze technologie. Want elke keer als er een verbeterstap gerealiseerd wordt voor de elektrische auto wordt de inwendige verbrandingsmotor ook weer verbeterd(The Economist, mei 2013). Prima. Zodra echter de overheid voor de elektrische auto kiest en subsidies uitdeelt, valt de ontwikkeling van de elektrische auto stil. Begrijpelijk. De kosten van de industrie worden gedekt door de overheid(belastingbetaler). De prikkel tot innovatie is weg. This is illustrated by the report of The Dutch Chamber of Accountability(Algemene Rekenkamer). DCA reports(may 2015) on a regular basis whether or not the Dutch Government obtains its budget targets. A chapter in the above mentioned report is dedicated to subsidies and the electric(hybrid) car. Well, as you can imagine, the effect of subsidies for electric(hybrid) cars appears to be rather unclear.: €142 million cannot be related to any target. Not to say rather ineffective as most subsidies are by nature. The argument goes for this subsidy that it supports the development or innovation of electric(hybrid) cars. In the first place it is questionable whether electric(hybrid) cars reduces CO_2 levels compared with cars using just internal combustion engines. Not taking into account how these electric(hybrid) cars are used-just running on gasoline, who cares? Secondly, subsidies do not stimulate manufacturers. At the contrary, they will "sit on their hands". Part of their costs are covered by subsidies. So, why innovate?

-

Ook hier geldt dat de overheid zich dient te beperken tot wetgeving. De industrie vindt de oplossingen wel. Natuurlijk gaat het in de industrie ook wel mis. Maar de belasting betaler draait daar niet voor op!

- Windenergie. Windenergie is niet rendabel en zal het ook niet worden indien rekening wordt gehouden met zekerheid van levering en zekerheid van beschikbaarheid. Door de subsidies wordt innovatie niet tot nauwelijks geprikkeld. Verder is het participeren in windprojecten geheel risicovrij. De belasting betaler wordt gedwongen om 10 à 15 % rendement te betalen aan de investeerders in windenergie projecten welke door de overheid-de belastingbetaler- wordt gesubsidieerd. Een rendement van 10 à 15 % zou een risico moeten inhouden van 80 %. Nu is het risico 0 %. Windenergie is een piramide spel met de belasting betaler aan de basis van de piramide. Vertrouwen in politici? Het gaat maar door. Er is €18 miljard uitgetrokken voor windenergie. De Ingenieur(no 9, 8 sept. 2014) merkt realistisch op: De Fyra op energiegebied. Anno 2018 blijkt er minder nodig te zijn. Aar elke euro subsidie voor bewezen technologie is weggegooid geld.

De overheid wil duurzaam stimuleren. Wat wil dat zeggen? Terugdringen van CO_2 . Maar dan kies je niet voor een technologie om dit te bereiken. Het zou puur toeval zijn wanneer de overheid, die de pijn van de markt niet voelt, de juiste technologie zou kiezen. Ook De Ingenieur memoreert dat de overheid zich verre van het kiezen van technologie moet houden. Het betrokken ministerie stelt dat als de industrie haar kans krijgt er weer centrales gebouwd worden die 40 jaar mee gaan en van duurzaam dus niets terecht komt. De ambtenaar die dit standpunt verkondigt lijkt van een andere planeet te komen. Hij weet niet dat er gas centrales stil liggen en snel weer opgestart moeten worden? Deze centrales

zijn hoog nodig en kennen lange afschrijvingstermijnen. Politiek grijp in en redt de belastingbetaler. Geef het geld terug aan de belasting betaler, stop met kiezen van een technologie en belast de CO_2 uitstoot. Hoe? In ieder geval met hetzelfde bedrag waarmee de belastingbetaler geconfronteerd wordt: €18 miljard (Anno 2018 wat minder). De ambtenaar in De Ingenieur: je hebt innovatiebeleid nodig. Innovatiebeleid: een oxymoron. Laat de betrokken ambtenaar snel een nieuwe uitdaging krijgen. En niet op een ministerie. Op weg naar een andere baan kan de ambtenaar nog even de Briefing in The Economist van 20 september 2014 lezen. De titel van de Briefing: "Curbing climate change". Renewables staan op een 17^e plaats met een zeer magere bijdrage aan deze "Curbing".

Keert de overheid op haar schreden terug? De overheid vindt €18 miljard toch wel veel en denkt er over na om het bedrag te verlagen. Prompt is er groot gekerm te horen van ondernemers en semiondernemers(energiebedrijven): de overheid houdt zich niet aan afspraken. Waarom zou de overheid zich aan afspraken over technologie houden? De industrie zou beter moeten weten. Maar wie zijn hand ophoudt om subsidie te ontvangen moet zich realiseren dat de hand leeg kan blijven. De overheid heeft bedenkingen over windenergie op zee. Heeft de overheid bedenkingen omdat ze zich niet met technologie moet bemoeien en het geld niet bij de belastingbetaler mag halen? Neen, windenergie op zee blijkt te duur. Het draagt niets bij aan duurzaamheid. Tja, je sluit een Energieakkoord en gaat daarna rekenen of het allemaal wel uit kan. Of goed gaat met de subsidie? De SER voelt misschien dat het niet goed gaat en heeft daarom een borgingscommissie aangesteld die het Energieakkoord bewaakt. Nijpels is aangesteld door de SER als hoeder van het Energieakkoord. Nijpels heeft nieuwe inzichten aangedragen over subsidies: "Er is geen sprake van subsidies. De overheid dicht slechts het gat tussen de marktprijs en de werkelijke kosten van windenergie". Je mond valt open van verbazing. Dit is bizar.

Hoe groter de overheid, des te gemakkelijker wordt het geld van de belastingbetaler uitgegeven. Dat dit tot grote verspillingen leidt is evident. De nationale schuld zal door een grote overheid zeker niet afnemen. Het is een taak van de overheid om de nationale schuld, ook in tijden van recessie, betaalbaar te houden.

Het komt de overheid/politiek goed uit om nu te zeggen: "We moeten niet bezuinigen, want de economie moet gestimuleerd worden". Met bezuinigen wordt bedoeld: budgettair krimpen van de overheid. Dus de overheid moet minder geld uitgeven. Dat kan dus blijkbaar niet volgens diezelfde overheid. Wanneer kunnen we dan wel bezuinigen? Want dat het moet is duidelijk: de Nederlandse staatsschuld is te groot. (Overigens geldt dit ook voor de schulden van de burgers). Wanneer zullen we dan wel gaan bezuinigen? Als het weer goed gaat met de Nederlandse economie? Dus: "Het dak repareren als de zon schijnt"? Dit lukt zelfs vaak niet in het bedrijfsleven, laat staan bij de overheid. Want als de zon schijnt gaan we leuke dingen doen voor de mensen en voeren we de begrotingstekorten weer op volgens onze politici, want de rente op de schulden kan weer betaald worden uit een groeiende economie. Tot de volgende recessie. Dus: de

overheid zal moeten krimpen. Dan voorkomen we dat we een grote overheid houden met een behoefte aan grote budgetten en navenant hoge belastingen en/of nationale schuld. Een krimpende overheid is helemaal niet zo lastig te realiseren: stuur de beleidsambtenaren naar huis. Resultaat: een directe besparing van 10% op de salarissen van deze ambtenaren en ze krijgen direct een nieuwe uitdaging.

Hoe verminderen we het wantrouwen in ons belastingstelsel? Het minste wat er moet gebeuren is dat de overheid en politici duidelijk maken waarom er belasting wordt geheven, hoe er belasting wordt geheven. Het gaat in ieder geval mis wanneer politici denken dat het belastingstelsel een speeltje is om kiezers aan zich te binden. (Liberaal Reveil 3, 2013).

Om te beginnen moet het stelsel van regelingen, heffingen, toe slagen en subsidies op de schop. Met andere woorden: allemaal afschaffen en de belastingen verlagen. De fraude gevoeligheid van ons belastingstelsel neemt direct af. Bij een verlaging van de belasting ontstaat automatisch de mogelijkheid van negatieve belastingheffing. De lage inkomens hebben op deze wijze ook voordeel van de belastingverlaging. Het verder voordeel is dat deze categorie van belastingbetaler niet meer alle uitzonderingen behoeft te onthouden. Politici kunnen zich weer bezig houden met een paar belangrijke dingen in plaats van een oefening in zelfmedelijden bij het verzinnen van regelingen. Want hoe meer regelingen des te slechter functioneert de parlementaire democratie. Misschien kan Watson(IBM) helpen bij het opsporen van tegenstrijdige regels.

Belastingen en innovatie. Op het hoogtepunt van de financiële crisis bedacht de – nu oud minister- Bos de belastingmaatregel om de hypotheek rente aftrek te beperken tot de schijf van 40%. Dat werd positief ontvangen. Zo werd mogelijkwijs de eerste(?) stap gezet om de belasting subsidie op het eigen woning bezit af te bouwen. Op deze wijze zou de grote schuld opgebouwd door de eigen woning bezitter worden afgebouwd en de risico's voor buitenlandse investeerders afnemen. Het rente percentage voor hypotheek zou in Nederland kunnen afnemen. Op zich was er niets mis met het idee van Bos. Beter was het geweest als de aftrek direct afgeschaft was. Beter een einde met pijn dan pijn zonder einde. Helaas Bos en de burger zijn en waren nogal naïef door te denken dat een belastingwijziging met een "druk op de knop" kon worden ingevoerd. In dezelfde periode rapporteerde de Algemene Rekenkamer dat er 6 miljard euro verspild was aan automatiseringsprojecten bij de belasting dienst (in 10 jaar). Wie is hierop aangesproken? Uiteraard is de politiek de eerste verantwoordelijke. We hebben er verder niets over gehoord! In 2014 komt er weer een rapport uit over mislukte automatiseringsprojecten. De verspilde bedragen, geld van de belastingbetaler, zijn van de zelfde grootte orde. Horen we er verder nog wat over? Ja we horen er weer over. In januari 2018. Nu vraagt het digitaal recht om wat geld meer. Een begroting van € 60 miljoen loopt op naar een benodigd bedrag van € 220 miljoen. Maar hiermee is het leed voor de belastingbetaler niet geleden. In 2019 gaan de kosten nog een keer omhoog. Hoeveel? De woordvoester van De Raad voor de Rechtspraak heeft geen idee.

O ja, het belastingstelsel kan simpeler(Commissie Dijkhuisen). Politici zullen hier zeker niet behulpzaam bij zijn en het zal dus ook niet simpeler worden. Politici zullen elke vereenvoudiging weer aangrijpen om leuke dingen voor de mensen te doen met als

gevolg: een sigaar uit eigen doos.

Maar het houdt niet op. 30 januari 2014 treedt de staatssecretaris van Financiën af. De druk uit de Tweede Kamer werd te groot. Wat is het geval? Er zijn en waren problemen met het uitkeren van toeslagen, inclusief de fraude met toeslagen. De Belastingdienst kan niet tijdig de problemen oplossen: ach een automatiseringsvraagstuk, een “druk op de knop”. Wie heeft die toeslagen verzonnen? Wie heeft er niet nagedacht of de steeds maar toenemende complexiteit van ons belastingstelsel? Inderdaad, diezelfde Tweede Kamer. Ook die moet kleiner worden, veel kleiner zodat er niet steeds weer onuitvoerbaar worden verzonnen.

Maar er is hoop. Anno mei 2018 is er al een kamerlid (CDA) die opmerkt dat de belastingwetgeving (voor zzp'ers: employees without employer) ingewikkeld is en de uitvoering voor de belastingdienst ook. An estimated guess : € 600 Miljon loss of taxpayers money. Verlaag de belastingen maar met hetzelfde bedrag. De zzp'er heeft er dan ook voordeel van.

Mogen we verwachten dat de belastingdruk ooit zal afnemen? In Nederland neemt de omvang van de staat nog steeds toe. Het aandeel van de staat in het percentage van het GDP bedraagt in Nederland 53%. Dit percentage brengt ons op Zuid-Europees niveau met bijbehorende stagnerende economie. Zelfs een literair tijdschrift als het Hollands Maandblad (2041-3) noemt dit percentage in haar redactionele column. Voor Frankrijk geldt een percentage van 57% (The Economist March 29th 2014). Voor Duitsland geldt een percentage van 45%. Hoe groter het aandeel van de staat, des te groter de verspilling.

Het milieu is van iedereen en dus van niemand. In 2017 en 2018 is er veel gekissebis over de uitbreiding van het vliegveld Lelystad. Is dit ook weer een Nimby vraagstuk? Waar blijft de actie van de Nederlandse burger om haar/zijn vliegvakantie op te geven? Als onze leefomgeving/milieu ons ter harte gaat begin je in ieder geval met het beperken van de meest vervuilende vorm van transport (vliegen), zou je denken. Een vorm van transport waarbij de milieuvuiling ook nog wordt gesubsidieerd. Over verloedering gesproken.

Een kleine overheid kan slechts kleine plannen maken. Resultaat: kleine fouten.

“Denkend aan Holland zie ik brede subsidiestromen traag door het oneindig laagland gaan”

Literatuur.

Fukuyama, F., *Political Order and Political Decay*, Profile Books, 2014.

Israel, J. I., *De Republiek 1477 – 1806*, Van Wijnen-Franeker, 1996.

De verloedering

Kindleberger, C. P., *Manias, Panics and Crashes*, Palgrave Macmillan, 2005.

King, S. D., *When the Money Runs Out*, Yale University Press, 2013.

Ledbetter, M. D., *America's Forgotten History, Part 1 : Foundations and Part 2: Rupture*, 2009, Lulu Enterprises.

Lerner, J., *Boulevard of broken dreams*, Princeton University Press, 2009.

Liberaal Reveil 3, *Drie visies op een rechtvaardig belastingstelsel*, Teldersstichting, oktober 2013.

Ortega y Gasset, J., *La rebellion de las masas*, vertaald door D. Boomsma, Lemniscaat, 2015.

Reinhart, C. M. and K. S. Rogoff, *This time is different. Eight Centuries of Financial Folly*, Princeton University Press, 2009.

Schama, S., *Kroniek van de Franse Revolutie*, Olympus, 1989.

Taleb, N. N., *Antifragile, How to live in a world we don't understand*, Penguin Books, 2012.

Taleb, N. N., *The Black Swan. The impact of the highly improbable.*, Penguin Books, 2010.

Tocqueville, de A., *Democracy in America*, The University of Chicago Press, 2000.

Volkskrant, De, *De Kankertest die maar niet komt*, Sir Edmund, 24 februari 2018.

Wapshott, N., *Keyenes Hayek, The Clash That Defined Modern Economics*, Norton & Company, New York/London, 2011.

Wijsenbeek, F., *Een Nobelprijs voor Europa*, Hollands Maandblad 2, 2013.

Wissenburg, M., F. de Beaufort, P. van Schie en M. van de Velde, *Eerlijk is eerlijk. Wat een liberaal van de staat mag verwachten en van zichzelf moet vergen*, Teldersstichting 111, 2010.

Zwart, T., C. Maas, M. Kallen-Morren, G. J. Koops, R. Loeb, H. Nieuwenhuizen, *De legitimiteit van de rechterlijke macht*, Teldersstichting 119, 2013.